ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1 КРУНА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. Претплата је 240 К на год., 120 К на пола годину, а 60 К на четврт год. Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац друштво „Рад“.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи се шаљу на уредништво „Заставе“: Нови Сад, Лазарева ул. бр. 14., а претплата на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ћурчијска улица бр. 16. Рукописи се не враћају.

Издавалац друштво „Рад“.

Број 285. Нови Сад, у уторак, 21. децембра 1920. Година LI.

У пажњу читаоцима.

Због поскупљивања новинске артије и честог и наглог дизања плате штампарских радника, трошкови око издавања нашег листа тако су порасли, да је администрација принуђена да подигне цену листа са 1 на 2 круне.

Да би смо били у стању развити „Заставу“ на ступањ свестрано обавештеног листа, молимо своје пријатеље, нарочито претплатнике, да поднесу ову малу жртву, а уредништво „Заставе“ ће се трудити да лист потпуно одговори захтевима и потребама наше читалачке публике.

Цена листу од **1. јануара 1921. године биће на четврт године 100 круна, на годину дана 400 круна. Појединн број стаје 2 круне.**

Упозоравамо своје пријатеље да је претплата тако ниско утврђена да им се много више исплаћује да се претплате на лист него да га на бројеве купују.

„Застава“ је најстарији и најраспрострањенији српски лист у у Војводини.

Пријатељи, претплаћујте се на Милетићеву „Заставу!“

Политички положај.

— Преговори између радикала и демократа повољно решени. — Пашић добио мандат да састави владу. — Корошец. — Радићевци у Београду. — Састанак парламента. —

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Нови Сад).

Београд, 20. децембра 1920.

Демократски и радикалски клубови су држали јуче своје седнице, на којима се преговарало о споразуму. Како се јавља, дошло је до споразума и то тако, да председник владе буде радикал, а председник Парламента демократа.

Пашић је јуче поновно посетио Регента и реферисао му. Он је изјавио, да су се показале извесне тешкоће за постизање споразума. Радикали су један мандат у брегалничком округу изгубили, а тај мандат је добила републиканска странка. Он је осудио поступак верификационог одбора у том питању.

Јуче пре подне је Регент примио Пашића и дефинитивно му поверио мандат за састав нове владе, шире коалиције. Пашић је јавио Регенту, да је до сада између радикала и демократа дошло до споразума у толико, да се у питању устава не могу чинити никакви уступци у погледу јединствености државе.

Корошчев је клуб јуче изјавио да ће он захтевати, да се Парламенат одмах после усвајања устава распусти и распишу нови избори. Изборни закон да буде по Дантоновом систему. Корошчева странка тражи женско право гласа и односно пословника, да се из њега брише члан о обавези полагања посланичке заклетве.

Овдашњи политички кругови са интересовањем прате преговоре, које воде Радићеви делегати са неким београдским политичарима. Они су до сада били код Стојана Протића, Давидовића, Драшковића, Прибићевића. Међутим се тврди да они до сада нису ни са једним од ових политичара званично преговарали, њихови разговори носе потпуно приватан карактер.

У београдским политичким круговима влада уверење, да ће и радикали и демократи пристати, да се у пословник за Уставотворну Скупштину унесу многе измене, пошто то траже и многи посланици из истих странака.

Пошто Верификациони Одбор ни јуче није свршио свој рад, то се данас у понедељак Парламенат неће састати. Такођер штампани извештај Верификационог Одбора још није изашао.

Устав.

I.

Крупно дело налази се пред Уставотворном Скупштином, можда најкрупније досад, а свакако одсад. Удара се камен темељац, на коме ће почивати сви закони, уређење и парламентарност наше нове државе. Доноси се Устав.

Доноси се закон над законима, први основни закон и Устав, који ће заустављати свакога, и радника и сељака, и грађанина и чиновника, и војника и министра и краља, да не прекорачи границе законитости и уређења државног.

Ко не схвата озбиљно питање уставно, није пријатељ ни земљи, у којој се нашао, ни држави, ни себи ни своме. А ко хоће совјетску републику и совјетску Југославију, тај је отворен непријатељ наш.

Коме је тесно у заједничкој кући, треба то сад отворено да каже. Ми га нећемо за рукав вући. А ако не може са својим најближим братом да живи под једним кровом, нека зида себи нову, ако ће и бољу кућу. Ну пре него што крене на другу страну, нека озбиљно промисли, куда је нагнуо.

Најближа наша словенска браћа, Хрвати и Словенци најближи су нам по свему. И по постанку, и по начину живота, и по обичајима, и по историји, и по мишљењу, и по раду, и по надама за будућност, и највише по језику. Кад се уклоне оне сметње, које је вековни непријатељ непрестанце пред ноге нам бацао, да браћу буни и разбрати, време и прогрес казаће своје, хоћемо ли се моћи једно другом ближити или ћемо морати један од другог даље ићи.

Будућност ће рећи, шта је у ког брата боље и јаче и шта ће се од кога одржати. Будућност ће рећи, хоће ли у овој држави бити један, у свему један народ, или ће три најближа словенска народа један поред другог живети, док је света и века.

Природни закони и историја нас учи, да су се народи, умно и душевно слабо развијени, губили и претапали у друге народе. Тај природни процес понавља се непрестанце, полако, постепено, неосетно. Њему не може нико силом стати на пут, јер ни он не ради силом и на пречац. Као што не може нико данас утврдити, да смо ми Срби, Хрвати и Словенци један, јединствен народ, тако нико не може поуздано прорећи, да ће се ова три народа за двеста-триста година слити у један, јединствен народ.

Али једно можемо утврдити: Да ће се сва три народа, ако живе заједно, у једној држави, под једним законима и једним уређењем приближити један другом, боље се разумети и бити рођенији. И ко би у том случају имао више добра и користи, него ми сви и наша заједница.

А кад би се сваки за себе оградио неким савезом или широком автономијом, био би то увек хладан зид, који би делио брата од брата.

Да будемо још искренији, рећи ћемо и оно, што међу собом шапућу браћа Хрвати, Словенци, Словаци и остали.

Они се боје Срба. Појешћемо их. Нестаће их. Ако се боје, кажу и зашто. Србе је сваки ђаво кидао, гњечио, таманио и свакојако радио, да их одроди, па није ни за пет стотина и више година никаква успеха показао. Па ако ти чврсти и жестоки Срби буду на нас мекше навалили, веле, нестаће Хрвата и Словенаца.

Не треба ствар изближе посматрати, па да је чисто видимо. Ма како да смо блиски и ма како с обе стране да радимо на мешању и стапању, не да се то једним утврђењем државне границе, једним Уставом и усредсређењем главних власти у једним рукама постићи. Треба ту много чега другог. А највише треба много, врло много времена, да се ситне, па тек онда крупне и најкрупније подвојености уклоне, да се почне наклоност развијати, да се почне целокупни живот народни једначити, до год се не изгладе све разлике, које говоре, да смо два и три народа, а не један. Дотле ће много врло много воде Дунавом и Савом протећи.....

Па откуд онда та бојазан? И је ли она оправдана? Она је убачена од наших злотвора, а подржавају је они, који би да разбрате браћу и који би да разривају ову муком и големим жртвама стечену тековину. Ко је пријатељ ове државе и ко је пријатељ свој и свога народа, не може имати оваке бојазни.

А сад да се вратимо на Устав.

Наше је чврсто уверење, да у нашој држави може бити један Устав без икаквих зидова и ограда, ако желимо, да очувамо целину и целокупност.

Нацрт Устава са дводомним системом.

(Свршетак.)

Основна грађанска права.

Члан 63. Држављанство је у читавој Краљевини једно. Сви су држављани пред законом једнаки. Сви уживају једнаку заштиту власти. Не признаје се племенство нити икаква преимућства по рођењу. Нарочитим законом о Владалачком Дому одредиће се у колико чланови Владалачког Дома имају изузетан положај.

Члан 64. Лична слобода ујемчава се. Нико не може бити узет на одговор нити бити притворен нити иначе ма од кога бити лишен слободе, осим у случајевима које је закон предвидео и начином како је закон одредио. Нико не може бити притворен за какву кривицу без писменог и разлозима поткрепљеног решења надлежне власти. Ово решење мора се саопштити лицу које се притвара, или у часу притварања или, ако то није могућно најдаље у року од 48 часова од часа притварања. Предмет о притварању шаље се надлежном суду у року од 24 часа након саопштења решења о притварању, било по жалби притвореног или по службеној дужности. Суд је дужан донети своју одлуку у року од три дана. Решење судско је извршно.

Члан 65. Ни један грађанин не може бити изгнан из земље.

Члан 66. Стан је неповредан. Ради кривичног прогона може се извршити претресање и истраживање у стану држављанина само у случајевима које је закон о кривичном поступку или који други закон предвидео, али увек начином како је то закон о кривичном поступку прописао. Полицијски органи могу дању ући у приватан стан једино ради каквог службеног дела које се по природи својој може само ту извршити а ради прегледања и надзирања, једино у случајевима који су предвиђени особеним законским прописима. У ноћно доба могу полицијски органи ући у приватан стан једино у случајевима преке нужде и онда кад буду из стана у помоћ позвани. Изузимају се приватне просторије које су по намени својој приступачне публици.

Члан 67. Својина је зајемчена. Садржина, обим и разграничења приватне својине одређују се законом. Феудни се односи укидају.

Члан 68. Слобода вере и савести ујемчава се. Вршење верозакона у кућама слободно је, ако се њима не вређа јавни ред и морал. Уживање грађанских и политичких права независно је од исповедања вере. Све признате вероисповести јесу равноправне. Признате вероисповести могу свој верозакон јавно исповедати. Оне самостално уређују своје верске послове и управљају њима у границама закона.

Члан 69. Штампа је слободна у границама закона. Не може се установити цензура нити каква друга превентивна мера која спречава излажење, продају и растурање списа и новина. Новинама и другим штампаним стварима може се забранити даље растурање и продавање ако садрже увреду Владаоца или чланова краљевског дома или увреду страних државних поглавара или непосредно или посредно позивање грађана да силом мењају Устав или земаљске законе.

Члан 70. Грађани имају право збора и договора у границама закона. Они имају право удруживати се у циљевима који нису по закону кажњиви.

Члан 71. Неповредна је тајна писама.

Члан 72. Сваки грађанин има право непосредно и без ичијег одобрења тужити суду државне и самоуправне органе за кривична дела, која би она чинила према њему у службеном раду. За штете које учине грађанима државни и самоуправни органи неправилним вршењем службе одговарају непосредно држава и самоуправно тело.

Члан 73. Сва звања у свима струкама државне службе подједнако су доступна под законским погодбама свима држављанима по рођењу и оним држављанима по прирођењу који су народности српско-хрватско-словеначке. Остали прирођеници могу се примити у државну службу само ако су 10 година настањени у земљи рачунајући од дана прирођења.

Измена у Уставу.

Члан 74. О изменама у уставу решава Уставотворна Скупштина са краљем. Уставотворну Скупштину сачињавају Народна Скупштина и Сенат удружени у једно тело.

Члан 75. Предлог да се у уставу што измени или допуни може учинити Краљ или Народно Представништво. У предлогу таквом морају се изреком именовати све тачке Устава које би се имале изменити или допунити. Ако је предлог учинио Краљ, он ће се саопштити Народном Представништву па ће се затим и Народна Скупштина и наредна трећина Сената одмах распустити и сазвати Уставотворна Скупштина најдаље за 4 мес. Ако је пак такав предлог потекао од једног или другог дома, о њему се решава на начин предвиђен за решавање законских предлога већином од две трећине чланова од укупног броја чланова сваког дома.

Кад предлог на тај начин буде усвојен, Народна Скупштина и наредна трећина Сената ће се распустити а Уставотворна Скупштина сазваће се најдаље у року од 3 месеца од дана кад је предлог усвојен. И у једном и у другом случају Уставотворна Скупштина може решавати само о оним изменама и допунама устава, које садржи предлог на основу којег је она сазвана. Уставотворна Скупштина доноси одлуке већином од половине више један од укупног броја својих чланова.

Нови Сад, 18. децембра 1920.

— **Заблуда хрватских сељака.** Демагогија Стјепана Радића створила је опасну заблуду код хрватских сељака. Они живе у уверењу да је Хрватска већ засебна сељачка република. Хрватски листови налазе за потребно да упозоре хрватске сељаке на опасност те заблуде, јер је Хрватска саставни део Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, и да ће државне власти знати одлучно да онемогуће сваки покушај који би ишао за нарушењем законског стања.

Хрватска тежачка странка у Босни одобрава Радићеву политику, ма да она сама није за републику. Босанска хрватска тежачка странка боји се српске превласти, па се од Радића нада да ће он онемогућити ту српску превласт.

— **Чудна открића.** Из Варшаве саопштавају чудна и страшна открића. Веле да су Лењин и Троцки образовали нов, Аустро-Совјет, у ком су заступљени Бугари, Мађари, Немци, Чеси, Хрвати Радићевог типа па и неки други „Југословени“. Задатак тог Аустро-Савјета би био да ствара распре на Балкану. Тај Совјет има да шири бољшевичке идеје, али, у исто време да спречи уједињење Словена на Балкану. Вођа тога Совјета је Бугарин Раковски, који је рекао: „Наш задатак није да сједињујемо, него да рушимо. Ми нисмо за лозинку: „Балкан — Словенима.“ Вели се да акција Стјепана Радића, бомба у Румунском Сенату, а и живљи покрет комуниста у Чешкој стоји у вези са Аустро-Совјетом.

Уредба о становима.

Уредба о становима на територији Баната, Бачке и Барање.

Члан 1. Сви закупни уговори склопљени на одређено или неодређено време пре ступања на снагу ове уредбе или који су истекли до дана ступања на снагу ове уредбе продужују се за време важења ове уредбе, а разрешују се једино у тачци, која одређује закупну цену. Нова закупна цена одређује се по овој уредби.

Члан 2. За време важења ове уредбе није дозвољено наплаћивати закупну цену у страној монети. Уговори који су већ закључени са обавезом да се плаћају у страној монети, имају се прилагодити одредбама овога члана.

Члан 3. Забрањује се за време важења ове уредбе претварање станова у локале за индустријске, трговачке и професионалне радње, радионице и стоваришта.

Члан 4. У циљу спречавања шпекулација и подизања закупних цена, забрањује се издавање станова (соба) за индустријске, трговачке и професионалне радње, радионице, и стоваришта у закуп. Закупац пак нема права ни са одобрењем сопственика издати под закуп (случај пазакупа) стан (собу) у поменуте сврхе за време важења ове уредбе.

Члан 5. Станови се деле на мале, средње и велике. Малим становима се сматрају по овој уредби а.) у градовима где је седиште окружног суда, даље у варошима Вршцу и Сенти они, за које се плаћа упупна годишња цена највише 500 круна б.) они станови у осталим местима за које се плаћа годишња закупна цена до 300 круна.

Станови означени у местима под а.) за које се плаћа годишња закупна цена највише 2000 круна и станови означени у местима под б.) за које се плаћа годишња закупна цена до 1000 круна сматрају се за средње станове. Великим становима сматрају се они станови чија годишња станарина износи више од 2000 круна, односно 1000 круна.

При одређивању горње поделе има се у обзир узети она закупна цена, која се плаћала за станове 1. августа 1914. године, те се према томе у станарину не урачунају своте са којима је станарина повишена у времену од 1. августа 1914. године, на основу досадашњих министарских наредаба, месних статута или уговора између странака.

Члан 6. Закупна цена од 1. августа 1914. године код малих станова може се повисити са 200% (на троструку) а код средњих са 400% (на петоструку).

Закупна цена станова који нису били издати под закуп 1. августа 1914. године, већ после тог времена, не сме бити већа од цена сличних станова издатих под закуп 1. августа 1914. год.

Члан 7. Када је у питању соба са намештајем, закупне цене по чл. 6. ове уредбе не могу се применити, већ се има утврдити колика је закупна цена за цео стан, или колика би била да сам сопственик зграде издаје поједине собе.

Цена једне намештене собе не сме ни у ком случају бити већа од закупне цене, (у смислу чл. 6.) целога стана, ако стан има до 3 собе закључно, (не рачунајући кујну, предсобље и друге принадлежности) или највише једне половине закупне цене целога стана ако овај има највише до 5 соба; за станове који имају 3—5 соба, одредиће се средина од овако добивених цена за 3 или 5 соба.

Цена једне празне собе не сме бити већа од количника који се добива поделом закупне цене једнога стана са целокупним бројем соба у том стану (не рачунавајући кујну, предсобље и друге надлежности). Овоме додати према квалитету соба навише 50% што чини цену једне празне собе.

Члан 8. Закупне цене по чл. 6. и 7. ове уредбе не важе за станове и собе у којима станују државни (грађански или војни) намештеници (пензионирци), или у којима су смештена државна (грађанска — војна) надлештва.

Висина закупне цене у које је смештено државно надлештво, не може прећи суму од своте буџетом за 1920/21. год. одређене, а за даље важиће наређења у чл. 6. ове уредбе.

Цена станова (соба) где станују државни намештеници (пензионирци) одређује се према величини законом одређене станарине, а коме то закон не предвиђа, одређује се према намештенику истога ранга који прима станарину. Овоме додати 100% што чини цену стана (соба).

Члан 9. Закуподавац може тражити повишење закупне цене за 45 (четрдесет и пет) дана од дана када ова уредба добије обавезну снагу преко полицијске, а где ове нема преко општинске власти.

Власти ће ова тражења постављати по прописима грађ. суд. пост., из чл. 163. (чл. 18.) (Наставиће се).

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Црногорска ровења.

Присталице бившег Краља Николе непрестано раде против јединства наше државе. Преко којег енглеског посланика стално држе на дневном реду питање самосталности Црне Горе. И поводом последњих избора за Конституанту, један енглески посланик упутио је у Доњем Дому на енглеског министра спољних послова питање: да ли је истина да избори у Црној Гори нису били слободни? Министар спољних послова одговорио је, да су избори били потпуно слободни, да су помиловани били сви политички кривци, и да је од 37.000 бирача гласало 27.000, што је такођер доказ о слободи избора. Министар је одбио предлог да се одреди нека међународна комисија, која би извидила тобожње злочине почињене у Црној Гори.

Совјети траже везе.

Совјетска Русија тражи политичке везе са осталим државама. Комесар за спољне послове, Чичерин, упутио је бугарској влади ноту, у којој је позива да се између Бугарске и Совјетске Русије обнове дипломатске везе. На ову ноту бугарска влада није још одговорила.

Исто тако је Чичерин упутио ноту и Енглеској, тражећи да се поред преговора о трговачким односима воде и политички преговори, ради обнављања дипломатских веза.

Прилике у Прагу.

Пре неколико дана кружиле су по нашој јавности алармантне вести о неким немирима у Прагу и у Чехословачкој. Но сада смо добили тачне информације, из којих закључујемо, да све оне вести о приликама у Чехословачкој злонамерно шире бечки и пештански кругови, да би тиме шкодили угледу чехословачке републике. Непријатељи младе чехословачке републике покушавају на све могуће начине да разоре или бар да омету развитак и напредак републике. Прво су покушали Немци да изазову нереде, па кад им то није успело, сада су се сви непријатељи републике, сви бивши аустријанери и све бивше црно-жуте слуге и измећари скупили под фирму комунизма (баш као и код нас). Но свесно чешко радништво неће да потпомаже издајнички рад једнога дра Шмерала, који је за време рата најурен из чешке социјалистичке странке, јер је био аустријски конфиденат и шпијун. Сви напори и све махинације чешких комуниста никако не успевају. Демонстрације које су комунисте приредиле 10. о. м. у Прагу, завршиле су се победом социјалних демократа, јер је раденички дом ипак одузет од комуниста. Позиву комуниста на генерални штрајк радништво се није одазвало. Само комунисте у Прагу нису неколико дана радили, но сада су и они приступили раду. Енергичне мере чехословачке владе, којима је осујетила намере комуниста, одобрио је цео чехословачки парламенат и цела чешка јавност. Судећи по свима знацима чини се, да ће и у Чехословачкој утрнути комунизам као и у Немачкој.

Против бољшевизма.

У Паризу се образовао комитет против бољшевичке пропаганде. У тај комитет ушли су многи посланици социјалисте, видни социјалистички радници, који су раније тражили да се приступи III-ој интернацијонали, као што су Мајерас, Пресман и други. Од других учасника комитета вреди поменути посланика Леона, Блума, Пола Бонкура, Александра Барена, Брака. Тај комитет је штампао манифест који се изражава противу бољшевизма и противу покушаја Лењина да распростре диктатуру Москве и на француску социјалистичку партију.

Вароши гладују.

„Правда“ потврђује да се становништво многих руских северних вароши полагано губи услед тога, што знатан број људи сели на југ, где су услови за исхрану много погоднији. Лист додаје да је неопходно потребно прекратити то пресељавање због тога, што север напуштају баш оне радничке снаге, у којима се осећа највећа потреба.

Тајни споразуми.

У бечким политичким круговима тврди се, да је између Италије и Немачке дошло до тајног споразума у питању Горње Шлеске. Услед тога споразума Италија је добила слободне руке у погледу Тирола, што је изазвало велико огорчење у Бечу.

ВЕСТИ

— **Промена стана уредништва „Заставе“.** Стан *уредништва* „Заставе“ премештен је из Ћурчијске ул. бр. 10. у Лазареву улицу бр. 14. (у зграду бивше српске више девојачке школе) при земљи, прва врата. *Администрација* „Заставе“ и даље се налази у Ћурчијској улици бр. 16. (у кући г. Гавре Нецкова).

— **Концерт.** Данас у вече у 8 сати приређује позоришни оркестар свој II. филхармонијски концерат у позоришној згради.

— **Нема огрева за средње школе у Новом Саду.** Како се у Министарству Просвете слабо води рачуна о потребама средњих школа у Војводини, види се из овога. Средње школе у Новом Саду државне су школе, али Министарство се није побринуло, да се те школе за времена снабдеју огревом. А то је била дужност ли тога Министарства. А шта уради тај ресор? Он на пр. позива српску црквену општину новосадску, да она (!!) снабде дрвима све средње школе у Новом Саду, мада ова општина има 700.000 К прорачунског мањка и мада се те школе општине ништа не тичу, јер су оне државне, те би само Министарство Просвете имало да се побрине за огрев. Услед нехатости позване господе у Министарству Просвете остале су наше средње школе без огрева на овој оштрој зими, те у некима од тих школа или нема предавања, или деца и наставници на предавањима дрхте од зиме. То је просто скандал, који се и јавно мора жигосати.

Још нешто! Министарство Просвете управама неких средњих школа у Новом Саду дозволило је, да од школаринског новца могу купити дрва за школе, а другима то не дâ. Тако је на пр. управитељу државне мушке гимназије у Новом Саду Министар Просвете *изреком забранио,* да део школаринског новца употреби за куп огрева за гимназију и попретио му је личном одговорношћу, ако би за тај новац купио огрев за школу. И кад је према томе криво Министарство Просвете, што наше средње школе немају огрева, онда овдашњи социјалистички лист чини велику неправду управитељу држ. мушке гимназије г. Марку Вилићу, кад *овога* напада због несташице огрева, а не оне који су доиста криви томе.

— **Време.** Ове јесени и зиме време је по наше економе врло неповољно. Јесен дуга, суха и често ветровита, услед чега су зимски усеви изникли врло слабо или никако. Стога смо се сви обрадовали кад је недавно пало мало кише те усеви одмах кренуше, а још више се обрадовасмо ономадашњем снегу, иако је само умерено пао. Али радост не потраја дуго. Окрену силна кошава, ветар, који однесе снег и опет осуши њиве и поља. У Београду и по осталим местима тај ветар, који је часпо достизао снагу оркана, начинио је велике штете. Ако потраје овако неповољно време, економи се боје, да ћемо имати врло рђаву годину. Само би нам још то требало!

— **Викарни епископ.** За викарног епископа Патријаршије изабран је Максимилијан Хајдин. Он ће вршити администрацију бивше карловачке Митрополије до потпуне административне поделе.

— **Аустро-Угарска Банка.** Ради ликвидације Аустро-Угарске Банке, њени делегати одржали су више конференција са члановима репарационе комисије, да би утаначили принципе ликвидације.

— **Путницима за Америку.** Министарство унутрашњих послова скреће пажњу свима онима који желе да путују у Америку, да морају визирати свој пасош код кога од американских конзулата у нашој Краљевини, јер их иначе неће пустити у Америку.

— **Радикални омладински клуб у Загребу.** На главној скупштини Радикалног клуба акад. омламдине „Словенски Југ“, одржаној 4. децембра 1920. изабрани су: Председник: Лаза Симовљевић stud. for. Потпредседник: Душан Рашковић stud. jur. Први секретар: Стојан Манојловић stud. med. Други секретар: Сава А. Марковић stud. med. Благајник: Ђорђе Б. Савић stud. far.

Одборници: Паја Николић stud. pharm. Милован Мошорински stud. med. Влада Мајсторовић stud. for. Надзорни одбор: Бата Јовановић cand. jur. Рада Добричић cand jur. Душан Милојевић stud. med.

— **Велика демонстрација против Стипице Радића у Руми.** Добровољци, који су се са дичном и јуначном српском војском раме уз раме борили за ослобођење и уједињење Срба, Хрвата и Словенаца приредили су 12. о. м. велике демонстрације против резолуције донешене у Загребу по сељачкој републиканској странци.

Поворка од скоро 2000 особа под српском заставом ишла је улицом краља Петра I. и Регента Александра са *узвицима: „Доле са Стипицом Радићем, нећемо републику“ и захтевали су да се Срем присаједини мајци Србији.*

Том згодом народ је силно манифестовао династији Карађорђевића, нашем омиљеном и седом Краљу Петру I. и јуначном Регенту Александру.

Живила династија Карађорђевић за коју живимо и умиремо!

— **Недозвољен други брак свештеништва.** Из Београда јављају да је Архијерејски Сабор закључио да се свећенству не дозволи други брак.

— **† Панта Михајловић.** Српска народна радикална странка је опет претрпела тежак губитак. У суседној Каменици је 18. овог месеца испустио своју честиту српску душу један од најстаријих и најревноснијих поборника начела наше странке, Панта *Михајловић,* угледни грађанин тамошњи, у 70. години живота свог. Покојни Панта је живео, радио па, може се казати, и умро за Српство. Иако стар и болешљив, није хтео да изостане из агитације за изборе посланика у Уставотворну Скупштину, него је учествовао на зборовима народне радикалне странке, док год је у њему било и мало физичке снаге. До последњег дана била је чика-Панти једина жеља, да види успешан рад Конституанте, од које је очекивао, да државу среди тако, како то одговара животним интересима и *српског* народа, који је својим јунаштвом, страшним жртвама и поштењем и створио ову велику, слободну и уједињену Краљевину. С том жељом је овај честити Србин и умро. Иза себе је оставио честиту и ваљану породицу, васпитану у оном челичном српском духу, каквим је и сам био задахнут целога свог века. Нека је добром српском родољубу Панти Михајловићу лака српска земља и вечан спомен међу нама!

† **Бискуп др. Антун Махнић.** Смрт је наш народ лишила једног великог сина и неустрашивог борца. У Загребу је 14. о. м. испустио своју племениту душу Антун Махнић бискуп са острва Крка. Покојник је био одличан католички свештеник, али и непомирљив борац за глагољицу и за уједињење Срба, Хрвата и Словенаца. Прошле године су га Талијани интернирали у Риму, где је провео скоро годину дана. Ослобођен талијанског ропства он је дуже времена боловао у Загребу, где је и умро.

— **Велик успех у брзини летења.** Знаменити француски авијатичар *Сади-Лекоант* поправио је ових дана свој рекорд у брзини летења, потукавши све досадашње успехе у авијатичкој брзини. Он је за један сахат прелетео авијоном више од 323 километара.

Кратке вести

— Министар Војни донео је одлуку да се почетком идуће године изврши потпун попис војних обвезника у целој нашој Краљевини.

— Министар Финансија је решио, да се приликом наплате порезе на обрт код извоза вредност злата изједначи са вредности сребра.

— Од јуче је престао излазити београдски лист „Југословенски Народ“.

— Јуче је завршен упис на правни факултет Београдског Универзитета.

— Финска је ратификовала мировни уговор с Русијом.

— У Риму је приспело из Совјетске Русије руског злата на 4 милијона рубаља, која ће се свота ислатити према обавези Литванској.

— У Норвешку је избегло много монаха из Совјетске Русије. Печенешки манастир био је позорница крвавих драма.

— Черчил је назначен за вицекраља Индије.

— Већи део совјетске црвене армије заражен је полним болестима.

— Ради социјалистичког васпитања деце образоваће се у Бечу 14. децембра дечја социалистичка интернационала.

— Троцки је стигао на Крим, где је била велика парада црвене армије. Мисли се да Троцки спрема експедицију на Кавказ.

— Председник пољске делегације на мировној конференцији напушта свој положај.

— Чешка влада подноси парламенту предлог за накнадни кредит од 1 милиарде 130 милиона круна, који је потребан министарству народне одбране.

— Вилзон се обратио прогласом америчком народу, да прикупи пола милиона долара за гладну европску децу.

— Енглеска ће повећати своју морнарицу. Влада је тражила у ту сврху накнадни кредит од шест и по милиона фунти стерлинга.

Радикални клуб академске омладине „Словенски Југ“ у Загребу

Обраћа се на све радикале овом молбом. Борбу, коју имамо да издржимо према клубовима других странака на универзи као франковаца, клерикалаца и др., који траже, да се наша отаџбина стечена силном проливеном крви наших хероја, која је сазидана на темељу преко милијон жртава наших најбољих синова раскомада на племена и као такови да распирују мржњу између браће свих трију племена, да упропасте тековину славне и непобедиве српске војске и наших добровољаца, да створе три државе у једној држави с једне стране, а с друге у борби против демократа, који у својој жељи, да ојачају само своју странку и своје личне интересе, не бирају никакових средстава, па ма се они косили и са интересом свих држављана наше велике државе, који у својој мржњи против радикала употребљују најгоре оружје, да угуше идеју радикализма, која се показала једина исправна досада, једина, која је моћна, да наш напаћени народ извуче из данашњег и економског и политичког блата и која једина даје гаранције, да ће бити моћна, да наш напаћен народ доведе до благостања и приведе у коло других срећних народа.

Друга је наша задаћа, да ступимо у народ, да сејемо клицу радикализма, да необавештеног обавестимо, да превареног изведемо на прави пут, да обавештеног потакнемо на рад.

У великој борби за очување крвљу стечених тековина; у раду ширења радикалске идеје стоји рад нас радикалских омладинаца.

Жеље су ту, ту је и добра воља, све је ту, али нешто без чега не можемо с брзим успехом радити не достаје нам. Немамо материјалних средстава, једном речи немамо новаца. Па зато се и обраћамо на Вас, да као свестан радикал и заточник здраве наше идеје, да нам станете уз бок и да нас својим новчаним прилогом потпомогнете, а уједно и да порадите код својих пријатеља, да нам такођер изађу у сусрет. *Прилоге молимо слати на адресу: Ђорђе Б. Савић ст. шумарства, Загреб — Универзитет.*

У нади, да ће наша молба наћи одзива, унапред Вам се најлепше захваљујемо.

С поштовањем

За Радикалски клуб академске омладине „Словенски Југ“ у Загребу.

Сава А. Марковић, stud. med.
секретар.

Ђорђе Бош. Савић,
благајник.

ПРИВРЕДА.

— **Банатска пшеница** однела рекорд. Русија има предела којима досађује суша и северне, који се одликују оштром зимом. Тога ради су тамо пробане многе врсте пшенице, па се у свима пределима банатска показала најбоља. Таква се она показала чак и у северним крајевима, где је упоредо гајена са данском и шведском. Посејане истога дана, на подједнакој земљи и подједнако обрађеној у једном истом селу, оне су показале ове резултате: банатска: класање 6. јуна, зрење 21. јула, жетв. прин. 2388; данска: класање 10. јула, зрење 28. јула, жетв. прин. 2192; шведска: класање 9. јуна, зрење 28. јула, жетв. прин. 2048.

Сами резултати најречитије говоре за банатску пшеницу. Треба само још то запамтити: да су они добивени на северу Русије. Под нашим поднебљем ти резултати морају бити још повољнији.

Семе од банатске пшенице има на своме стовариште Српско Пољопривредно Друштво.

— **Од Трговачко-Занатлијске Коморе у Новом Саду.** I) Министарство Трговине и Индустрије IV. оделење за спољну трговину и трговачку политику актом број 10005 8/XII. 1920. саопштава следеће:

На основу решења Привредно Финансијског Комитета I. Бр. 20638 од 6. августа 1920. год. дозвољен је извоз уз плаћање царине али без обезбеђења здраве валуте, за следеће артикле: поврће, паприке, печурке, свеже воће, резанце од шећерне репе, млевене кочанке, млевене рогозине, биљне и воћне конзерве, каменорезачке израде и воденичко камење.

Поред ових артикала, ослобођени су обезбеђења здраве валуте, решењем Економског - Финансијског Комитета Бр. 21529 од 3. септембра 1920. год. још и ови артикли: хељда, крумпир, ситна проја, ољуштена и брашно од њих, лаворово зрно и лишће, семе баштенско, семе луково и арпацик, плева, сточна репа, граховица, бучак, кукоељ, мекиње, хмељ и брашно од хмеља, корен од ђиповине и сиркова слама, кошнице и ројеви, ракови, шкољке, рибе, црева, кора за штављење, шишарке, руј, штирак и гуме од штирка, трска и сита, жир, дивљи кестен и млевене љуске кестенове, отпаци од дрвета при изради екстракта за штављење вина и мира, минералне воде, дрождина добивена при изради масни уља, стирк, сирови меки и тврди, воћни сокови, слатка и компоти, калцијев ацетат, хлори кл, креч, калц. карбит, екстракти за штављење зем. боје, уље од биља и рузмарина, крпе сортир, осим вунених, дно за сита, ћилими, мушки и женски шешири баз разлике, израде од тврдог каучука, котаричарске израде, сита и решета, чачкалице, штапови од дрвета, вуна и брашно од дрвета без разлике, израде од галанита, кости и росине, целулоза, камење за глачање, тоцила, цигља, креп, ћерамида, керамичке израде без разлике, музички инструменти и разне израде од дрвета (изузев грађе).

II.) По решењу Министарства Трговине и Индустрије IV. Бр. 10449 од 7. септембра 1920. год. основала се у Вашингтону Д. Ц. (Америка), Повлашћена Трговинска Агенција, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и за шефа те Агенције постављен је г. др. Иван Швегел.

III.) Њено Величанство Краљица Холандије наименовала је г. Х. Ј. А. Јанзена за почасног конзула Холандије у Загребу и Краљевска Влада је по испуњеним формалностима 26. нов. т. г. издала г. Јанзену уобичајену екзекватуру.

— **Опасност нашег свиларства.** — Развој свиларства почива у првом реду на гајењу дудових дрва. У Војводини било је пре светског рата само по варошким и сеоским улицама, општинским дударама и друмовима до 448.000 а по приватним имањима око 190.000 за брање листа способних дудових дрвета.

Од слома мађарских власти овамо тамани се међутим дуд немилице на све стране тако, да је бројно стање до сада већ свакако на половину горњих бројева сведено.

Ако дакле и на даље овако устраје, наш ће свет дудове дакако сасвим утаманити, те ће онда дабоме и само свиларство сасвим угинути. С обзиром пак на ту голему опасност, наше су државне власти од своје стране предузеле најстрожије мере, да се тој несрећи нашега привредног света стане на пут.

Средишња Управа свиларства у Нов. Саду пак и овим путем моли пријатеље свиларства, да поштеде драгоцена дудова дрвета а штеточиње, да њојзи ради даљег поступка, непосредно пријављују. —

Иста управа позива уједно и све општине и приватне поседнике, који би радо садили дудова дрвета, да јој ту своју намеру до конца јануара писмено саопће, како би им ова за времена могла доставити жељени број младих дудових младица. Умољавају се и остали српски листови, да ово саопћење изволе прештампати. — **Д.**

Претплаћујте се на „Заставу“. Она је најраспрострањенији лист у Војводини.

Књижевност.

— **Народно јединство** и закључак хрватског сабора од 29. октобра 1918. године. Под овим насловом изашла је 1919. године књига од Др. Николе Ђурђевића у којој су изнесене чињенице и догађаји, из којих је произашла и у којима се је почела развијати држава Срба, Хрвата и Словенаца. „Народно Јединство“ ставља читаоцу на расположење онај материјал, из којега се могу наћи узроци данашњих неприлика и према томе пресудити: које кривац данашњем мутном и тешком положају наше младе државе. Како је ово питање данас актуелно, то ову занимљиву књигу топло препорочујемо. Може се добити у администрацији „Заставе“. Цена 3 круне.

Управник: **Јаша Томић.**
Уредник: **Јанко Перић.**
Одговорни уредник: **Трива Милитар.**

Брзојави.

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Н. Сад.)

Ратификација Рапалског уговора у талијанском сенату.

Загреб, 20. децембра. (Специјално.) На јучерашњој седници италијанског сената држали су говоре Ђолити и гроф Сфорца у корист рапалског уговора. После њиховог говора одређено је гласање и сенат је са 262 гласа против 22 примио ратификацију рапалског уговора.

Константин у Атини.

Атина, 20. децембра. У Атини је прекјуче дошло до крвавог сукоба између веницелиста и владиних присталица. Број жртава је знатан.

Атина, 20. децембра. Краљ Константин је стигао у Атину, где је од велике масе с огромним одушевљењем дочекан. Он се са брода одмах упутио у катедралу, где је одржано свечано благодарење, а затим је отишао у краљевски двор. Са балкона је држао дуг говор о раду Круне и владе и обећао, да ће се економске прилике Грчке на брзо поправити.

Немци у чешком сабору.

Праг, 20. децембра. На јучерашњој седници чешког парламента дошло је опет до бурних сцена. Дебатовало се о подржављивању неких железница, на што су немачки посланици устали и уз велику вику протестовали против тога.

Избори у Шпанији.

Мадрид, 20. децембра. Парламентарни избори одржани су у целој Шпанији. Резултат: 36 конзервативаца, 8 мавриста, 12 романониста, 17 демократа, 8 либерала, 1 реформиста, 2 републиканца, 1 католик и 1 независан либерал.

Енглеска флота спремна на блокаду Грчке.

Лондон, 20. децембра. Енглеска је послала у Егејско Море засебну морнаричку мисију, којој ће бити задатак да у случају потребе на прво наређење спроведе блокаду Грчке. Извесно је да ће је Француска и Италија у томе следовати кроз најкраће време.

Бољшевички новац у Белгији.

Брисел, 20. децембра. Листови тврде да белгијски бољшевици добивају знатне помоћи у новцу из Немачке. Ова вест је у белгијском јавном мњењу изазвала необично огорчење.

Администрација нашега листа моли све дужнике претплатнике, да заосталу и досад још неуплаћену претплату што пре уплате, јер је и сувише велик број таквих, који заборављају да се наш лист издаје и одржава само од претплате.

Јавна захвала.

Српска црквена општина у Черевићу овим изриче јавну захвалу **г. Сими Тајковићу** из Новог Сада, који је черевићкој св. цркви даровао 300 (триста) динара.

У Черевићу, 5. децембра 1920.

Одборници: **Наум Ћириловић, Максим Кузманов.** Председник: **Митар Кузманов.**

395 1—1

Број: 6731/1920.

Стечај.

Кулска политична општина **на упражњено II. подбележничко и писарско место** овим расписује стечај.

С овим местима скопчана су следећа берива:

1. II. подбележничко место, плата у готовом годишње 5000 К, скупарински доплатак од општине годишње 1800 К и станарина годишње 600 К.
2. Писарско место, плата у готовом годишње 2000 К, скупарински доплатак од општине годишње 1440 К и станарина годишње 120 К.

Осим ових берива будући чиновници имаду право од државе припадајући скупарински доплатак.

Позивају се сви они, који желе ова места добити, да молбе са школским и општинским сведоџбама пошаљу до 31. децембра 1920. на поглаварство општине кулске, јер касније приспеле молбе неће се узети у обзир.

На II. подбележничко место само Србин може компетовати.

У Кули, дне 12. децембра 1920.

Јелић, с. р.
срески начелник.

400 1—3

Бр. 25969/920.

Стечај.

Управа града Суботице овим расписује стечај **на више места градских редара II. класе** униформисаних и цивилних.

Молитељи имаду својеручно написаним молбама прикључити:

1. Крштено писмо;
2. Сведоџбу о моралном владању и да је држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца;
3. Лечничку сведоџбу, да је способан за вршење полицијске дужности;
4. Сведоџбе о свршеним школама.

Недовољно снабдевене, као и недовољно таксиране молбе неће се узети у обзир.

Основна плата је К 2800·—, станарина К 960·—, дневни скупарински доплатак К 56·— и за сваког члана породице К 12·—.

Рок за предају молбе 31. дец. 1920.

Молбе се могу предати лично или послати поштом.

Суботица, 10. децембра 1920.

Душан Манојловић
велики капетан.

383 2—3

ДАЈЕМ НА ЗНАЊЕ

поштованом грађанству, да **Таса Стојановић није више компањон са Луком Сенћанским.** Не одговарам ништа за Тасу Стојановића

С поштовањем
Лука Сенћански.

409 1—3

ЖЕНИДБА!

Београђанин в. чиновник министарства (не мора државу служити) самац нежењен, здрав, доброг стања 45 година, веома воли домаћи живот, ожењио би се озбиљном, чедном, интелигентном, благородном и симпатичном женском из честите фамилије сразмерних година са одговарајућим миразом. Дискреција потпуна. Понуде фах број 186. београдске централне поште. 276 1—1

ИМАМ НА СТОВАРИШТУ

БОЖИЋНА ШЕЋЕРА ФОНДАНА ЛИКЕРА и ЧОКОЛАДЕ

Може се добити по јефтиној цени у трговини

ЈОЦЕ ТАДИЋА, шећерџије
Нови Сад, Петофи улица број 58.

390 2—2

SAUGGASMOTOR

од 40 HP., фабрикат Холн Еренфелд, годину дана у погону, због проширења рада

одмах на продају.

Мотор се сваки дан може при раду видети код **Јована Лајнвебера,** моторни млин, :: **Шајкашсентиван.** ::

384 2-3

ТРАЖИМО КЊИГОВОЂУ

(господина или госпођицу)

потпуно вештог двојном књиговодству и биланснрању као и српско-хрватској и немачкој кореспонденцији. Првенство имају са знањем стенографије. Ступање до 15. јануара 1921. Плата добра, евентуално цела опскрба. Рефлектира се само на практичне и окретне особе.

Понуде слати:

Паробродарству Жике Јовановића у Земуну.

399 1—3

ЈЕДИНИ НА БАЛКАНУ

„МЕЂУНАРОДНИ ТРГОВИНСКИ ПОСРЕДНИК“

штампа се 50.000 примерака и као економско-информативни лист добро уређен, занимљив, потребан, он је успео да за кратко време продре у све крајеве наше земље.

„Међународни Трговински Посредник“

је једини часопис ове врсте и највише су њиме заинтересовани произвођачи, индустријалци, трговци и занатлије, јер у сваком броју налазе сва обавештења која су им потребна. Нарочито их је

„Међународни Трговински Посредник“

заинтересовао са својим рубрикама „Продаја“ и „Купња“ у којима овај часопис као орган Музеја Међународне Трговине и Индустрије публикује у сваком броју све понуде страних артикала и тражње наших земаљских производа, које Музеј добија свакодневно из целог света. И тако они, који имаду неки земаљски продукт на продају, нађу увек најбољег купца, а они пак који требају неки страни артикал набаве га из прве руке и по најповољнијим ценама.

„Међународни Трговински Посредник“

је најподеснији часопис за оглашивање, јер не само да се растура много више од свих дневних листова, него се и чита много више, увек је пред очима.. При том цене оглашивања су много јефтиније него у осталим листовима. Претплату, која износи 50·— дин. годишње треба слати администрацији

„Међународни Трговински Посредник“

Београд, Кнеегиње Љубице улица број 9. са ознаком артикала које претплатник има на продају, као и оних које он треба, да би се то бесплатно могло публиковати у наредном броју, после чега ће претплатник добити хиљадама тражња за оно што нуди, као и хиљадама понуда за оно што он треба.

402 1—7

Срп. Нар. Штедионица д. д.

у Земуну, Краља Петра ул. бр. 16.

ПРОДАЈЕ

уз повољне цене све врсте

СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Има: спаваћих комплетних соба, ручаоница, столова и столица, америчких писаћих столова, ормана и на комад и т. д. Све док залиха траје.

Има робе за 2,000.000 круна.

Разгледати се може сваког дана од 8 сати пре подне до 4 сата после подне.

Упитати у заводским просторијама.

377 1—10

Све врсте житарица и земаљских производа

КУПУЈЕ ЗА НАЈВИШЕ ДНЕВНЕ ЦЕНЕ.

1383 30—30

ВИНКО МАЈДИ И КОМП., ЗАГРЕБ

ФИЛИЗАЛА: НОВИ САД, АНДРАШИЗЕВА УЛ. 1.
БРЗОЈАВЕ: „ВИМАКО“. - ТЕЛЕФОН БР. 355.

Домаћице!

Најфинија **кудеља** може се добити код **Хермана Кремера, Вепровац** (Бачка).

333 6—10

---

208 16-30

Покровци за путнике и коње

од чисте вуне, добијају се на велико код Суботичке Срп. Штедионице Д. Д.

ЈЕДНА „HOFHER“

Вршаћа Гарнитура

од 1914. год самоходна **ЗА ПРОДАЈУ.** Обратити се на **Владимира Ачанског, Кула (Бачка).**

372 2—3

Стара и највећа српска радња колонијалне струке на велико у Загребу

ТРАЖИ ДВА ПУТНИКА

Првенство имају они, који су неожењени, у контоарним пословима упућени и који су у српском, немачком и још којем страном језику у говору и писму верзирани. Понуде уз ознаку референција нека се шаљу на администрацију овог листа под шифром: **„Трговачки путник бр. 1839.“.**

385 1—3

СОЛИ

СИТНЕ БЕЛЕ НЕМАЧКЕ НА ВАГОНЕ ЛИФЕРУЈЕ НАЈПОВОЉНИЈЕ СА СВОГА СТОВАРИШТА

Српска Трговачка Банка д. д. - Нови Сад.

397 2—4

ПОЗИВ

НА I. РЕДОВИТУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржавати **дне 30. децембра 1920.** у 4 сата по подне у просторијама

Деон. Друштва за Промет Земаљским Производима, Загреб

Бакачева улица број 4., са следећим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Извештај равнатељства и предложење размере, те рачуна губитка и добитка за пословно време од оснутка до 30. јуна 1020.
2. Извештај надзорног одбора.
3. Поделење апсолуторија равнатељству и надзорном одбору.

Равнатељство.

У смислу §. 21. друштвених правила имају деоничари, који желе суделовати на главној скупштини, своје деонице положити најмање 3 дана пре главне скупштине код Деоничког Друштва За Промет Земаљским Производима у Загребу, те **служи потврда** о положењу деоница као исказница. Размера стоји интересентима на **увид у** друштвеним просторијама Бакачева ул. бр. 4. за време уредовних сатова.

401 1—1

ИЗАШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ

КАЛЕНДАР „ЖЕНА“ ЗА ГОДИНУ 1921.

и већ се разашиље. Садржај му је врло одабран. Има велики број савремених слика. Поруџбине ваља одмах слати, јер ће се календар отправљати оним редом како поруџбине стижу.

Календару је цена 5 динара (20 круна). — Поштарина према тарифи. — Да се не би календари губили, препоручујемо онима, који узму један или два комада, да га препоручено поруче. — Новац за поштарину нека пошаљу. — Рабат је 20%. Поштарину плаћају растуривачи сами.

Поруџбине се шаљу на штампарију „Супек — Јовановић — Богданов“ а новац на адресу: Милица Јаше Томића, Н. Сад.

Молимо све пријатеље и једномишљенике, а нарочито наше женскиње, да се својски заузму и помогну растуривање Календара „Жена“. Тиме ће помоћи, да једна добра и поучна књига уђе у шире кругове народа и помоћи ће, да се одржи равнотежа у даљем излажењу часописа „Жена“, који је са жртвама пребродио ову годину.

Уредн. и Администрација „Жене“.

Штампарско подузеће „Застава“ д. д. 100—920